

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Zygmunt
Nazwisko: Katafiasz
Miejsce urodzenia: Grudziądz
Data urodzenia: 31-01-1929
Imię ojca: Mieczysław
Imię matki: Anna
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta kontrolne z lat 1947-1948 dotyczące śledztwa prowadzonego przez Wydz. Śledczy WUBP w Bydgoszczy i Pion Śledczy PUBP w Grudziądzu w sprawie o przynależność do podziemnych organizacji „Zawisza” i „Organizacji Samodzielnej Armii Krajowej” („OSAK”) działających w Grudziądzu w latach 1946-1947. Zygmunt Katafiasz został aresztowany postanowieniem Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy jako podejrzany o przynależność do podziemnej organizacji "OSAK". Postanowieniem oficera śledczego WUBP w Bydgoszczy z 13.12.1947 został pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Aktem sporządzonym 28.01.1948 przez oficera śledczego WUBP w Bydgoszczy oskarżony o rozbrojenie 21.08.1947 w Grudziądzu żołnierza WP oraz nielegalne posiadanie broni palnej. Postanowieniem Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy z 02.07.1948 śledztwo w sprawie przynależności od 1946 do września 1947 do podziemnej organizacji mającej „zmierzać do obalenia w drodze przemocy istniejącego ustroju państwa polskiego” umorzono wobec braków dowodów winy.	IPN By 070/705 (751/III).	

Akta Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy i Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z okresu 28.01.1948 do 24.06.1969. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy (Sr. 97/48) z 18.03.1948 Zygmunt Katafiasz został uznany winnym i skazany na karę śmierci. Postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego (Sn.Odw.S.1264/48) z 04.06.1948 wyrok Sądu I Instancji uchylono, sprawę przekazano do ponownego rozpoznania w trybie zwykłym łącznie ze sprawą Sr. 392/47 (dotycząca innych osób), po uprzednim uzupełnieniu śledztwa w sprawie Sr. 97/48. W czasie gdy skazany przebywał w więzieniu z wyrokiem kary śmierci, na rozprawie 09.02.1948 (dotyczącej innych osób) wyszło na jaw, że Zygmunt Katafiasz i inna osoba był sprawcą uszkodzenia pomnika żołnierzy Armii Czerwonej. Zgodnie z zeznaniami drugiego oskarżonego złożonym przez sąd: od 1945 postanowił on razem z Katafiaszem „zawiązać jakąś organizację przeciwko obecnemu ustrojowi i rządowi”. 11.11.1946 dokonali wysadzenia pomnika żołnierzy Armii Czerwonej w Grudziądzu. Materiały wybuchowe po żołnierzach niemieckich zbierali w lesie. Przed wyborami nalepiali plakaty na murach i oknach wystawowych o treściach antyrządowych. Były to odezwy aby naród się wzbudził, nabrał otuchy i nie głosował na rząd demokratyczny. 17.01.1947 postanowili po raz drugi wysadzić pomnik żołnierzy radzieckich w Grudziądzu. Postanowili zacząć zbierać broń, jednak udało się tylko zdobyć pistolet zabrany dziadkowi Katafiasza, z którego dokonano zabójstwa żołnierza. Postanowieniem Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy z 01.07.1948 Zygmunt Katafiasz został pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Ustalono, że 11.11.1946 i 17.01.1947 z inną osobą celowo uszkodził pomnik żołnierzy Armii Czerwonej. Postanowieniem Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Bydgoszczy (Pr. 921/47) z 01.07.1948 umorzono śledztwo w sprawie przynależności Katafiasza do organizacji „Organizacja Samodzielnej Armii Krajowej” - nie odnaleziono dostatecznych dowodów istnienia takiej organizacji. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy (Sr. 297/48) z 30.09.1948 Zygmunt Katafiasz został uznany winnym wysadzenia w dn. 11.11.1946 i 17.01.1947 w Grudziądzu przy zbiegu ulic Groblowej i Mickiewicza pomnika ku czci Żołnierzy Armii Czerwonej, co stanowiło okoliczności szczególnie obciążające, ponieważ pierwszy wybuch nastąpił w dniu święta narodowego, a drugi tuż przed wyborami do Sejmu Ustawodawczego; zastrzelenia żołnierza, próby dokonania przywłaszczenia pieniędzy oraz nielegalnego posiadania broni. Został skazany na karę łączną - karę śmierci z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze wraz z przypadkiem całego mienia. Postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego (Sn.Odw.S.2969/48) z 09.11.1948 skargę rewizyjną pozostawiono bez uwzględnienia, a wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 30.09.1948 w sprawie Zygmunta Katafiasza utrzymano w mocy. Decyzją z 23.11.1948 Prezydent RP skorzystał z prawa łaski wobec skazanego i zmienił orzeczoną karę śmierci na karę 15 lat więzienia. Wielokrotnie składał prośby o ulaskawienie, które pozostawały bez rozpoznania. Postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z 10.05.1956 ww. został objęty amnestią w postaci złagodzenia kary łącznej do 10 lat więzienia z utratą praw na 5 lat. Decyzją z 19.01.1957 Rada Państwa skorzystała z prawa łaski poprzez warunkowe zawieszenie wykonania reszty kary więzienia na okres 2 lat oraz poprzez złagodzenie kary dodatkowej utraty praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres 2 lat. Został zwolniony z więzienia 10.12.1956. Postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy (III.Kow.87/69) z 24.06.1969 nastąpiło zatarcie skazania. Sąd Wojewódzki w Toruniu (II.Ko.I.Un.65/93) 01.09.1993 uznał za nieważny wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 30.09.1948 w sprawie Sr. 297/49 w części dotyczącej Zygmunta Katafiasza, uznając, że czyny za które został skazany był związane „z działalnością na rzecz niepodległego Państwa Polskiego”.

IPN By 66/1453-1455.

Sprawa Ewidencyjno-Obszerwacyjna (nr rej. 3145) prowadzona od 03.10.1957 do 18.01.1958 przez Wydz. III KW MO w Poznaniu dotycząca Zygmunta Katafiasza, uznanego za byłego członka podziemnej organizacji młodzieżowej. Po wyjściu z więzienia Zygmunt Katafiasz ożenił się i przeniósł do Poznania. KM MO w Grudziądzu poinformowało KW MO w Poznaniu o tym, że ww. był w przeszłości członkiem podziemnej organizacji młodzieżowej – „jednym z najaktywniejszych członków i najbardziej zatwardziałym wrogiem PRL”. Sprawę założono postanowieniem z 03.10.1957 w Wydz. III KW MO w Poznaniu w celu kontroli operacyjnej Zygmunta Katafiasza. Od 1946 do 1947 miał być członkiem młodzieżowej „Organizacji Samodzielnej Armii Krajowej”, działającej w Grudziądzu, która stawiała sobie za cel „walkę z ustrojem Polski Ludowej”. Należąc do tej organizacji dokonał zabójstwa kaprała WP zabierając mu broń. Ponadto uczestniczył w akcji wysadzenia pomnika Żołnierzy Armii Czerwonej na terenie Grudziądza oraz posiadał nielegalnie broń od 1945 do 1947. „W 1947 został aresztowany i został skazany na 15 lat więzienia. W 1956 został zwolniony i obecnie przebywa na terenie Poznania”. W ramach przedsięwzięć operacyjnych planowano prowadzić perlustrację jego korespondencji, a także wykorzystać znajomego z pracy w charakterze osobowego źródła informacji. Sprawę zakończono postanowieniem z 18.01.1958 ze względu na to, że „w trakcie dotychczasowej obserwacji figuranta nie stwierdzono by wymieniony prowadził jakąkolwiek wrogą działalność”. Akta złożono do archiwum 31.01.1958 pod sygn. 3004/II. 09.01.1988 wykonano z nich mikrofilm pod sygn. 2538/2.

IPN Po 08/410 (3004/II), IPN Po 0186/2115 (2538/2) mikrofilm.

Materiały administracyjne z lat 1946-1951 zawierające akta dyscyplinarne funkcjonariuszy cywilnych organów bezpieczeństwa: teczka-zespół nr 67 WUBP w Bydgoszczy. W materiałach znajduje się odpis wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy (Sr. 287/48) z 30.09.1948. Zygmunt Katafiasz, wraz z inną osobą, został uznany winnym dwukrotnego uszkodzenia pomnika żołnierzy Armii Czerwonej w Grudziądzu, dokonania zamachu na żołnierza, próby rabunku oraz nielegalnego posiadania broni i materiałów wybuchowych. Odpis wyroku został dołączony do akt ze względu na innego skazanego, który przechodzi w materiałach.

IPN BU 0952/121.